

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้บริหารโรงเรียนนับเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน (Heck and Marcoulides, 1996) ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา และเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิชาการของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนดำเนินงานวิชาการผิดพลาดก็ถือว่าโรงเรียนนั้นประสบความล้มเหลวในทางตรงกันข้ามถ้าโรงเรียนใดดำเนินงานวิชาการประสบความสำเร็จ โรงเรียนนั้นก็สมควรได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการกิจของโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540) สอดคล้องกับ Miller (1965) และ ปรียกพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ที่เห็นว่า งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ ของโรงเรียน ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการซึ่งจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

ประสิทธิภาพ (efficiency) ผลิตราย (productivity) และประสิทธิผล (effectiveness) เป็นศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกัน ระบบที่มีประสิทธิผลคือ ระบบที่ผลผลิตได้คุณภาพและปริมาณตามวัตถุประสงค์ของระบบ ส่วนระบบที่มีประสิทธิภาพนั้นนอกจากจะเป็นระบบที่ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และได้ปริมาณตามวัตถุประสงค์แล้ว ยังต้องเป็นระบบที่ใช้ปัจจัยป้อนต่ำสุดแต่ได้ผลผลิตสูงสุด โดยพิจารณาจากดัชนีผลิตภาพ นั่นคือ อัตราส่วนของผลผลิตที่ได้จากปัจจัยป้อนหนึ่งหน่วย (Samuelson, 1973; Harold, 1982; Fuller and Clarke, 1994) สำหรับในทางการศึกษาระบบที่มีประสิทธิภาพมักวัดจาก ประสิทธิภาพ หรือผลผลิตที่ได้รับในด้านปริมาณ และคุณภาพ เช่น งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการใช้ครูจากประสิทธิผลของกระบวนการใช้ครู และผลผลิตที่เกิดกับครู การศึกษาประสิทธิภาพตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ยังมีข้อจำกัดอยู่มากในระบบ การศึกษาซึ่งเป็นระบบที่กระบวนการผลิตได้ผลผลิตหลายอย่าง และผลผลิตแต่ละอย่างได้มาจากปัจจัยป้อนหลายอย่างประกอบกัน ยิ่งไปกว่านั้นกระบวนการผลิตในระบบการศึกษาเกี่ยวข้องกับบุคคลทั้งในฐานะ เป็นปัจจัยป้อน และเครื่องมือในกระบวนการผลิต การวัดผลิตภาพในระบบการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก และการวัดผลิตภาพที่เกิดจากการบริหารงานภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนก็เป็นสิ่งที่ทำได้ยากเช่นกัน เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่ได้รับปัจจัยป้อน ได้แก่ งบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) บุคลากร (man) และ นโยบายการบริหารงาน (management) จากรัฐบาลโดยมีสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่รับผิดชอบกำกับ ติดตาม และดูแลการจัดสรรปัจจัยป้อนดังกล่าว ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ คือ

ผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่บรรลุลักษณะประสงคฺ์ของระบบการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้ปัจจัยป้อนที่ได้รับจากรัฐบาลเต็มตามศักยภาพ และไม่เกิดความสูญเปล่า

อย่างไรก็ตามผู้บริหารโรงเรียนแต่ละคนก็มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันจึงย่อมมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ดังเช่นผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการใช้ครูโดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณระดับมหภาค พบว่า อายุของผู้บริหาร วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนของผู้บริหาร และความร่วมมือของชุมชนต่อโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการใช้ครู ความเป็นโรงเรียนดีเด่น ความร่วมมือของชุมชนต่อโรงเรียน จำนวนนักเรียนในโรงเรียน เงินเดือนปัจจุบันของผู้บริหารมีผลทางบวกต่อระดับประสิทธิภาพการใช้ครู จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของผู้บริหารโรงเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และสภาพแวดล้อมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นตัวแปรทางการศึกษาที่มีธรรมชาติของตัวแปรจัดโครงสร้างเป็นระดับชั้น ข้อมูลมีลักษณะการสอดแทรก (nested) เป็นระดับลดหลั่น (hierarchy) เรียกว่าข้อมูลพหุระดับ (multilevel data) นั่นคือ ตัวแปรที่อยู่ระดับเดียวกันมีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรภายในระดับเดียวกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรที่อยู่ต่างระดับกัน โดยตัวแปรในระดับล่างได้รับอิทธิพลร่วมกันจากตัวแปรในระดับสูงกว่า และวิธีการวิเคราะห์ที่เหมาะสม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทนี้ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพหุระดับ (multilevel analysis)

การวิเคราะห์พหุระดับ เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่ใช้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรโดยคำนึงถึงโครงสร้างของระดับข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาคความผิดพลาดในการสรุปผลระหว่างชั้น (aggregation bias) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532) จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบระดับเดียว เช่น การวิเคราะห์การถดถอยแบบสมการเดียว ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์ที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ตลอดจนความคลาดเคลื่อนของการทำนายมีความแปรปรวนสูงและไม่คงที่ นอกจากนั้นการนำข้อมูลต่างระดับกันมาวิเคราะห์รวมกันยังอาจทำให้มีโอกาสเกิดความคลาดเคลื่อนประเภทที่หนึ่ง (Hill และ Rowe, 1996) และความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการนำข้อมูลต่างระดับกันมาวิเคราะห์รวมกันยังมีอีกหลายประการ Kreft (1998) อธิบายว่าถ้านำข้อมูลระดับนักเรียน และระดับชั้นเรียนมาวิเคราะห์รวมกันจะให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ผิดพลาดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน คือ ให้ผลการสรุปเกี่ยวกับชั้นเรียนเท่านั้น และ Robinson (1950) ก็กล่าวถึง การใช้ข้อมูลเดียวกันมาวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ของข้อมูลที่วิเคราะห์รวมค่า (aggregated data) กับข้อมูลที่วิเคราะห์ในแต่ละระดับ พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของข้อมูลที่วิเคราะห์รวมค่าให้เครื่องหมายตรงข้ามกับค่าสหสัมพันธ์ของข้อมูลที่วิเคราะห์ระดับเดียว และค่าของสัมประสิทธิ์การถดถอย (coefficient regression) ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันซึ่งการที่เครื่องหมายของค่าสหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมีเครื่องหมายตรงข้ามกันเช่นนี้ Kreft และ Leeuw เรียกว่า อิทธิพลกระดานหก (see-saw effect) (Hill และ Rowe, 1996; Kreft, 1998; Robinson, 1950 อ้างถึงใน สังวรณั ังดกระโทก, 2541)

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพหุระดับสามารถคำนวณค่าความแปรปรวนภายในหน่วย หรือภายในกลุ่ม (within group model) ได้ ทำให้สามารถศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับเดียวกัน และปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ต่างระดับกันได้ (Raudenbush and Bryk, 1986; Kanjanawasee, 1989) และเป็นการวิเคราะห์ที่คำนึงถึงความแตกต่างของหน่วยทางการศึกษาที่มีธรรมชาติ และลักษณะการรวมกลุ่มแตกต่างกัน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2535) นอกจากนี้ยังสามารถวิเคราะห์ตัวแปรจัดกลุ่ม หรือตัวแปรจัดประเภทได้อีกด้วยซึ่งการวิเคราะห์แบบพหุระดับมีวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดลการถดถอยพหุระดับหลายวิธี เช่น วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบแบ่งสองสมการ (ordinary least square separate equation approach), วิธีการวิเคราะห์ที่ประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน (analysis of variance component estimation), วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบสมการเดี่ยว (ordinary least square single equation approach), วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (maximum likelihood), วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีของเบย์ (bayesian estimation) และเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสม (hierarchical linear model) และที่นิยมใช้กันมีอยู่ 3 วิธี คือ วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบแบ่งสองสมการ (ordinary least square separate equation approach), วิธีการวิเคราะห์ที่ประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน (analysis of variance component estimation) และเทคนิควิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสม (hierarchical linear model) โดยแต่ละวิธีก็มีวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลที่ต่างหากกันออกไป (Raudenbush and Bryk, 1986; Kanjanawasee, 1989; วราภรณ์ วิทโคต, 2536; นิคม นาคอ้าย, 2539)

วิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบความแปรปรวนเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติที่สามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของค่าในตัวแปรทางการศึกษาว่ามีส่วนประกอบย่อยๆ แต่ละส่วนแตกต่างกันอย่างไรตามระดับของข้อมูล อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ด้วยวิธีการประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน (analysis of variance component estimation) ก็เป็นการวิเคราะห์โดยรวมตัวแปรอิสระแต่ละระดับไว้ในสมการเดี่ยวเปรียบเสมือนว่าตัวแปรอิสระเหล่านั้นอยู่ในระดับเดียวกัน ย่อมไม่ให้อัปเดตพบที่ชัดเจนเหมือนการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยหลายระดับ

วิธีการวิเคราะห์ด้วยการประมาณค่าพารามิเตอร์แบบกำลังสองน้อยที่สุดแบ่งสองสมการ (ordinary least square separate equation approach) มีข้อดีที่สำคัญคือ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่คำนึงถึงธรรมชาติของข้อมูลทางการศึกษาที่มีลักษณะการจัดโครงสร้างเป็นระดับชั้น นอกจากนี้ในการวิเคราะห์พหุระดับจะทำให้เห็นภาพรวมของระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับเดียวกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับกัน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532) อย่างไรก็ตามวิธีการวิเคราะห์ด้วยการประมาณค่าพารามิเตอร์แบบกำลังสองน้อยที่สุดแบ่งสองสมการ (ordinary least square separate equation approach) ก็มีข้อจำกัด คือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กจะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในระดับนักเรียน (micro model) มีค่าต่ำ ทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มมีค่ามากส่งผลให้ค่าความสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ระดับโรงเรียน (macro model) มีค่าน้อยลง และถ้าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (slope) ของตัวแปรระดับนักเรียนมีความแปรปรวนไม่เท่ากันในแต่ละค่าของตัวแปรระดับโรงเรียนจะทำให้ประสิทธิภาพ

ของการประมาณค่าพารามิเตอร์ในระดับโรงเรียนมีค่าต่ำลง รวมทั้งมีความยุ่งยากในการจัดเตรียมแฟ้มข้อมูล เนื่องจากต้องแยกแฟ้มข้อมูลของตัวแปรออกเป็นระดับสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532; วรภรณ์ วิทโคต, 2536)

เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสมใช้หลักการสัมประสิทธิ์แบบสุ่มและการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีของเบย์ (bayesian estimation) และเป็นเทคนิควิธีการวิเคราะห์ที่ประยุกต์มาจากเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA), สัมประสิทธิ์การถดถอยแบบสุ่ม (regression with random coefficients), โมเดลส่วนประกอบความแปรปรวนร่วม (covariance component model) และการประมาณค่าในโมเดลเชิงเส้นด้วยวิธีของเบย์ (bayesian estimation for linear model) เสนอโดย Raudenbush และ Bryk (1986) จุดเด่นที่สำคัญของเทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น ประการแรกคือสามารถตรวจสอบความเหมาะสมของโมเดล (adequacy of a model) นั่นคือ ถ้าค่าพารามิเตอร์ของแต่ละหน่วยมีความแปรผันระหว่างหน่วยจึงสมเหตุสมผลที่จะหาตัวแปรพยากรณ์ระหว่างหน่วยมาทำการอธิบายความแปรผันดังกล่าว จุดเด่นประการที่สองคือ ให้ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่มีความคงเส้นคงวา และน่าเชื่อถือมากกว่าวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบแบ่งสองสมการ (ordinary least square separate equation approach) เนื่องจากใช้วิธีการของเบย์มาช่วยในการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยการประมาณค่าความชัน (slope) จากผลรวมถ่วงน้ำหนักด้วยความเที่ยง (reliability) ของค่าความชันโอแอลเอส (OLS slope) กับค่าเฉลี่ยความชันของประชากร (Raudenbush and Bryk, 1986; Raudenbush and Bryk, 1992; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2535)

วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ทั้ง 3 วิธี ที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่าทั้ง 3 วิธี เป็นวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะสอดแทรก (nested) ลดหลั่นกันได้แต่มีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกัน คือ วิธีการประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน (analysis of variance component estimation) เป็นการวิเคราะห์ที่รวมตัวแปรอิสระแต่ละระดับไว้ในสมการเดียว (single level approach) เปรียบเสมือนว่าตัวแปรอิสระเหล่านั้นอยู่ในระดับเดียวกันทำให้ได้ข้อค้นพบที่ไม่ชัดเจน วิธีการวิเคราะห์ด้วยการประมาณค่าพารามิเตอร์แบบกำลังสองน้อยที่สุดแบบแบ่งสองสมการ (ordinary least square separate equation approach) ในการวิเคราะห์จะทำให้เห็นภาพรวมของระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับเดียวกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับกัน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532) ข้อจำกัด คือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กจะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในระดับจุลภาค (micro model) มีค่าต่ำทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มมีค่ามากส่งผลให้ค่าความสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ระดับมหภาค (macro model) มีค่าน้อยลง และถ้าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (slope) ของตัวแปรระดับจุลภาค (micro model) มีความแปรปรวนไม่เท่ากันในแต่ละค่าของตัวแปรในระดับมหภาค (macro model) ทำให้ประสิทธิภาพของการประมาณค่าพารามิเตอร์ในระดับจุลภาค (micro model) มีค่าต่ำลงและมีความยุ่งยากในการจัดเตรียมแฟ้มข้อมูล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532; วรภรณ์ วิทโคต, 2536) ส่วนวิธีการเทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) นั้นเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสม

จุดเด่น คือ สามารถตรวจสอบความเหมาะสมของโมเดล (adequacy of a model) และสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้อย่างจงเส้นคงวและน่าเชื่อถือมากกว่าวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบแบ่งสองสมการ (ordinary least square separate equation approach) ดังนั้นวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสม หรือเทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) จึงน่าจะเป็นวิธีวิเคราะห์ที่ให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพหุระดับที่น่าเชื่อถือที่สุด

เนื่องจากปัจจัยป้อนที่ได้รับจากรัฐบาลไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และเท่าเทียมกัน จึงจำเป็นต้องมีปัจจัยป้อนอื่นมาช่วยส่งเสริม และสนับสนุน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาปัจจัยป้อนอื่นที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) แบ่งขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ออกเป็น 7 งาน ดังนี้ 1) งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) งานด้านการเรียนการสอน 3) งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน 4) งานด้านวัดผลและประเมินผล 5) งานด้านห้องสมุด 6) งานด้านนิเทศภายใน 7) งานด้านอบรมทางวิชาการ ซึ่งสารสนเทศที่ได้จะเป็นประโยชน์เชิงนโยบายในการกำกับ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นแนวทางในการประเมินผลการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับชุมชนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และเทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรระดับโรงเรียนประกอบด้วย กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ตัวแปรเพศของผู้บริหารโรงเรียน (สำนักการศึกษา, 2527; คำนวน สามเมือง, 2531; ประคอง นันบุญตา, 2533; กิตติรัตน์ กลัดแก้ว, 2536 และ Klein, 1994) ตัวแปรระดับการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน (สำเร็จ ยุวชัย, 2518; วาสนา เดชอุดม, 2528; สำนักการศึกษา, 2529; คำนวน สามเมือง, 2531 และ เลี่ยม พูลเอี่ยม, 2532) ตัวแปรสาขาวิชาที่ผู้บริหารโรงเรียนสำเร็จการศึกษา (วิจิตร ชีรกุล, 2515) ตัวแปรจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน (วิจิตร วุฑฒางกูร และ สุพัทธญา ชีรกุล 2523; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527; สุรางค์ จันทวนิช, 2531 และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2532) ตัวแปรจำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมงานวิชาการในช่วง 3 ปีของผู้บริหารโรงเรียน (องอาจ โฆษะฑูมพันธ์, 2524; มิตรศักดิ์ เตมธนะศักดิ์, 2526; สุรางค์ จันทวนิช, 2531; ทิพย์ ดวงวิไล, 2532 และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533) ตัวแปรความเป็นผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น (ชลิ แต่รุ่งเรือง, 2536 และ อภิรัตน์ เลหาพันธ์, 2538) ตัวแปรความเป็นประธานกลุ่มโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527) ตัวแปรอัตราเงินเดือนของผู้บริหารโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539) ตัวแปรความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (อาจารย์ วัชรวัลลภ, 2527; จันทรานี สงวนนาม, 2533; จงกลนีย์ ยศบรรดาศักดิ์, 2534; Dixon, 1982; Kijai, 1984 และ Johnson, 1991) และกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน ได้แก่ ตัวแปรระยะทางระหว่างโรงเรียนกับอำเภอ (ประคอง นันบุญตา, 2533) ตัวแปรขนาดของโรงเรียน (สมศักดิ์ มั่นสวัสดิ์, 2531; เขาว์ พูลนวม, 2533; สามารถ รักษาศิลป์, 2534 และ สุรินทร์ เนียมสุวรรณ, 2536) ตัวแปรความเป็นโรงเรียนดีเด่น (วีระ พลอยครบุรี, 2532 และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539;) ตัวแปรอัตราส่วนครูต่อนักเรียน (วัฒนา สุวรรณไตรย์, 2524; ประเสริฐ ฉ่ำชื่นวงศ์, 2534 และ พงษ์ศักดิ์ อินทรามะ, 2537) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวแปรระดับชุมชนประกอบด้วย กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่กลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่ ได้แก่ ตัวแปรค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินที่ได้รับบริจาคจากบุคคล หรือหน่วยงาน หรือองค์กรในชุมชน ตัวแปรสัดส่วนของโสตทัศนูปกรณ์ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับบริจาคจากบุคคล หรือหน่วยงาน หรือองค์กร ในชุมชน และตัวแปรสัดส่วนของวัสดุก่อสร้างที่ได้รับบริจาคจากบุคคล หรือหน่วยงาน หรือองค์กรในชุมชน (ชลลอ จันทรกุล, 2524; วัฒนา สุวรรณไตรย์, 2524; สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์, 2527; พระจจ มงคลการุญย์, 2530, ภิญโญ สายนุ้ย, 2532; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533; ประเสริฐ ฉ่ำชื่นวงศ์,

2534; สุนทร ขอบท่าดี, 2534; และ สมศักดิ์ อมรรัตนาพันธ์, 2538) ตัวแปรค่าเฉลี่ยของปริมาณความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2527; สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์, 2529 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539) ตัวแปรค่าเฉลี่ยของปริมาณความร่วมมือของกรรมการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525; เปลียน จีวิรังสรรค์, 2526; ประกอบ คุณนารถ และ คณะ, 2531; เสนีย์ สังขพันธ์, 2532; สุนทร ขอบท่าดี, 2534 และ นริวรรน พรหมชุม และคณะ, 2537) ตัวแปรค่าเฉลี่ยของปริมาณความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียน (วิเชียร นพพลกรัง, 2532) ตัวแปรสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน (สมบูรณ์ ไกรแก้ว, 2532) ตัวแปรสัดส่วนของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล (สุภางค์ จันทวานิช, 2531) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 7 ประจำปีการศึกษา 2541 โดยกำหนดให้โรงเรียน และชุมชนที่กลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่เป็นหน่วยของการวิเคราะห์

2. ตัวแปรใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งตามโครงสร้างของตัวแปรสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) ออกเป็นสองระดับ ดังนี้

2.1 ตัวแปรระดับโรงเรียน (micro level)

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการโดยรวม และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการรายด้าน ซึ่งแบ่งขอบข่ายการบริหารงานออกเป็น 7 งาน ได้แก่ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านห้องสมุด ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านนิเทศภายใน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านประชุมอบรมทางวิชาการ

ตัวแปรอิสระ คือ กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย เพศของผู้บริหารโรงเรียน ระดับการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จำนวนครั้งที่รับการอบรมงานวิชาการในช่วง 3 ปีของผู้บริหารโรงเรียน ความเป็นผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น ความเป็นประธานกลุ่มโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน อัตราเงินเดือนของผู้บริหารโรงเรียน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ระยะทางระหว่างโรงเรียนกับอำเภอ ขนาดของโรงเรียน ความเป็นโรงเรียนดีเด่น อัตราส่วนครูต่อนักเรียน

2.2 ตัวแปรระดับชุมชน (macro level)

ตัวแปรตาม คือ ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการโดยรวม และค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการรายด้าน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านห้องสมุด ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านนิเทศภายใน ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านประชุมอบรมทางวิชาการ

ตัวแปรอิสระ คือ ค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินที่ได้รับบริจาคจากบุคคล หรือองค์กร หรือหน่วยงาน ในชุมชน ค่าเฉลี่ยของปริมาณความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชน ค่าเฉลี่ยของปริมาณความร่วมมือของกรรมการศึกษา ค่าเฉลี่ยของปริมาณความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียน สัดส่วนของผู้บริหารที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน สัดส่วนของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล สัดส่วนของเสาอากาศอุปกรณ์หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับบริจาคจากบุคคล หรือองค์กร หรือหน่วยงานในชุมชน สัดส่วนของอุปกรณ์การเรียนที่ได้รับบริจาคจากบุคคล หรือองค์กร หรือหน่วยงานในชุมชน สัดส่วนของวัสดุก่อสร้างที่ได้รับบริจาคจากบุคคล หรือองค์กร หรือหน่วยงานในชุมชน

3. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกัน

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์พหุระดับ (multilevel analysis) หมายถึง เทคนิควิธีทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีโครงสร้างของตัวแปรเป็นระดับลดหลั่น (hierarchical) กัน อย่างน้อย 2 ระดับต่อตัวแปรตาม โดยตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และได้รับผลร่วมกันจากตัวแปรอิสระระดับบน

การวิเคราะห์พหุระดับด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสมโดยใช้หลักการสัมประสิทธิ์แบบสุ่ม (random coefficient model) และการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีของเบย์ส์ (bayesian estimation)

ชุมชน หมายถึง บริเวณที่กลุ่มโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 7 ประจำปีการศึกษา 2541 ตั้งอยู่

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 7 ประจำปีการศึกษา 2541

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ครูใหญ่ หรือ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 7 ประจำปีการศึกษา 2541

ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ หมายถึง บุคลากรครูที่ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 7 ประจำปีการศึกษา 2541

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการบรรลุผลตรงตามเป้าหมายและมีคุณภาพ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดได้มากน้อยเพียงใด โดยใช้ปัจจัยป้อนที่รัฐบาลจัดสรรให้ ได้แก่ งบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) บุคคล (man) และนโยบายการดำเนินงาน (management) เติบโตตามศักยภาพโดยไม่เกิดความสูญเปล่า สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเป็นคะแนนที่วัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ ตามการรับรู้ของครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 67 ชื่อ ครอบคลุมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการรายด้าน 7 งาน ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรประถมศึกษาและเอกสารประกอบหลักสูตร การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตร การพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรได้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนด้วยตนเอง การจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน การจัดห้องพิเศษสำหรับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ การจัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ การตรวจสอบการจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับช่วงเวลาเรียนและอัตราเวลาเรียนในหลักสูตร การจัดครูประจำชั้น และครูประจำวิชาเหมาะสมกับความรู้ การตรวจแผนการสอน การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การจัดครูเข้าแทนครูที่ขาดหรือไม่มาปฏิบัติราชการ และการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของครูได้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดหาและบริการวัสดุ สื่อการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูรู้จักทำ รู้จักใช้ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน การจัดให้มีศูนย์สื่อหรือศูนย์วิชาการ การจัดหาแหล่งวิทยาการที่เป็นสื่อการเรียนการสอนในชุมชน การติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนได้มากน้อยเพียงใดโดยวัดจากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

4. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านวัดผลและประเมินผล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดหาระเบียบการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประถมศึกษา การจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียน การจัดทำปฏิทินกำหนดระยะเวลาการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับหลักสูตร การจัดสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ การจัดให้ครูมีความรู้ด้านสถิติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล การจัดให้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การติดตามและตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การจัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

5. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านห้องสมุด หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดให้มีห้องสมุด การจัดหาวัสดุ คุรุภัณฑ์สำหรับห้องสมุด การจัดให้มีบรรณารักษ์รับผิดชอบงานห้องสมุด การจัดหาแหล่งทรัพยากรมาพัฒนา และปรับปรุงห้องสมุด การสนับสนุนให้ครูใช้ห้องสมุดพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน การจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดได้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

6. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านนิเทศภายใน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน การสนับสนุนให้มีการวางแผนดำเนินการนิเทศภายใน การจัดให้มีเครื่องมือวัสดุ และเอกสารสำหรับงานนิเทศภายใน การจัดให้มีแบบบันทึกการสังเกตการสอน การจัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายใน การจัดทำเพิ่มข้อมูลรวบรวมผลการนิเทศได้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

7. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการด้านประชุมอบรมทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดประชุมอบรม สัมมนาปัญหาทางวิชาการ การสนับสนุนให้ครูเข้าประชุมอบรมทางวิชาการที่หน่วยงานอื่นจัด การสนับสนุนให้ครูมีความสามารถในการเป็นวิทยากรจัดประชุมอบรมทางวิชาการ การจัดให้มีการประเมินผลการประชุมอบรม และนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน การประชุมอบรม การให้มีการรายงานผลการไปประชุมอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ และการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดประชุมได้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ จำนวน 7 ข้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในการติดตาม แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
2. ได้สารสนเทศประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา